

Sekretariatet
Ameli Björling

Datum
2022-05-31

Vår beteckning
RS/212622

Ert Datum
2021-10-21

Er beteckning
Rev/21025

Regionens revisorer

Svar på revisionsrapport om Granskning gällande efterlevnad av lag om nationella minoriteters rättigheter

Regionstyrelsen vill avge följande svar på rubricerad revisionsrapport.

Syftet med revisionsrapporten har varit att granska Region Värmlands tillämpning och efterlevnaden av lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. För att uppnå syftet med granskningen besvaras följande revisionsfrågor:

- Har regionstyrelsen säkerställt att de nationella minoriteterna får information om deras lagstadgade rättigheter och det allmännas ansvar enligt minoritetslagen och de föreskrifter som lagen hänvisar till?

Revisorernas bedömning är att regionstyrelsen inte säkerställt detta och rekommenderar därför regionstyrelsen att *säkerställa att nationella minoriteter kan ta del av information om minoriteters rättigheter på det sätt som avses i lagstiftningen.*

- På vilket sätt arbetar regionstyrelsen och berörda nämnder för att skydda och främja de nationella minoriteternas språk och kultur?

Revisorernas bedömning är att det inte går att styrka då det är svårt att bedöma vad som kan vara en god eller tillräcklig nivå vad gäller att främja nationella minoriteters kultur och språk utifrån lagstiftningen. Ingen rekommendation lämnas.

- Har regionstyrelsen och berörda nämnder tillsett att nationella minoriteter getts möjlighet till inflytande i frågor som berör dem?

Revisorernas bedömning är att regionstyrelsen inte säkerställt detta och rekommenderar därför att *undersöka möjligheterna till dialog och samråd med nationella minoriteter utifrån lagstiftningens intentioner.*

Datum
2022-05-31

Diarienummer
RS/212622

- Har regionstyrelsen och/eller berörda nämnder beslutat om mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet?

Revisorernas bedömning är att regionstyrelsen inte säkerställt detta då det inte finns några övergripande mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet i Region Värmland med undantag av skrivelser och förslag till ny kulturplan. Det har emellertid påbörjats ett arbete i förvaltningen med att ta fram mål och riktlinjer. I och med detta rekommenderas regionstyrelsen att *tillse att mål och riktlinjer tas fram utifrån lagstiftningens intentioner.*

Region Värmlands åtgärder med anledning av revisorernas rekommendationer:

Rekommendation: *Säkerställa att nationella minoriteter kan ta del av information om minoriteters rättigheter på det sätt som avses i lagstiftningen.*

Enligt lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk 3 § ska kommuner och regioner informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter och det allmännas ansvar och de föreskrifter som lagen hänvisar till. En grundförutsättning för att enskilda ska kunna hävda sina rättigheter är att de på ett korrekt sätt får information om dem.

I språklagen (2009:600) anges att de nationella minoritetsspråken är finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska.

Det är enligt regeringens proposition 2017/18:199 *en stärkt minoritetspolitik* upp till respektive kommun eller region att bedöma *på vilket sätt* informationen ska lämnas med utgångspunkt i att syftet med informationen är att individer som tillhör de nationella minoriteterna ska kunna ta tillvara på sina rättigheter.

På webbplatsen 1177 Vårdguiden finns information och artiklar om hur vården fungerar, vilka rättigheter en patient har, egenvård samt andra hälsorelaterade frågor på flera olika språk, inklusive minoritetsspråken. Det har dock vid revisionens granskning inte framkommit att Region Värmland tillhandahåller någon särskild information riktad till nationella minoriteter utöver detta.

Åtgärd: Regionstyrelsen ska ansvara för att det finns övergripande information om nationella minoriteternas rättigheter och det allmännas ansvar översatta till minoritetsspråken på regionens webbplats samt att

Datum
2022-05-31

Diarienummer
RS/212622

information om lagen finns tillgänglig på samtliga minoritetsspråk.

Rekommendation: *Undersöka möjligheterna till dialog och samråd med nationella minoriteter utifrån lagstiftningens intentioner.*

Enligt lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk 5 § ska förvaltningsmyndigheter ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och så långt det är möjligt samråda med minoriteterna i sådana frågor. Samråd ska ske genom att förvaltningsmyndigheten för en strukturerad dialog med de nationella minoriteterna i syfte att kunna beakta deras synpunkter och behov i myndighetens beslutsfattande.

Enligt regeringens proposition 2017/18:199 *en stärkt minoritetspolitik* kan detta göras på många olika sätt, och det allmänna bör sträva efter att anpassa inflytandeformerna efter vad som är bäst i varje given situation och verksamhet. Det kan handla om problemformulering, särskild remissbehandling, samarbete i viss verksamhet, fördjupad dialog om en specifik sakfråga, om särskilda barnhearingar och om de samråd som följer av bestämmelser i minoritetslagen. Det centrala är att inflytandeformen syftar till att åstadkomma delaktighet i beslutsprocessen, både för att de nationella minoriteternas förutsättningar och behov ska kunna beaktas och tillgodoses och för att det allmänna insatser ska kunna utformas på ett ändamålsenligt, effektivt och kvalitativt sätt.

Inför lagändringen 2019 föreslogs att det av målen och riktlinjerna skulle framgå hur verksamheten skulle följas upp samt att kommuner och regioner skulle göra de kartläggningar som behövdes för den minoritetspolitiska verksamheten. Något som inte kom att regleras. Datainspektionen lyfte vid remisshanteringen fram att en kartläggning av vissa specifika grupper på det som föreslogs i utredningen skulle riskera att utgöra intrång i den personliga integriteten. Det finns även historiska orsaker till att det inom vissa minoritetsgrupper kan vara mycket känsligt att göra undersökningar som kan uppfattas som kartläggningar. Regeringen ansåg därför att det inte bör regleras att det av dokumentationen skulle framgå hur verksamheten skulle följas upp och att kartläggningar skulle genomföras.

Inför lagändringen 2019 ändrades paragrafens första stycke. Ändringen innebär att förvaltningsmyndigheter inte enbart bör samråda med representanter som är utsedda av föreningar som företräder de nationella

Datum
2022-05-31

Diarienummer
RS/212622

minoriteterna, utan även med personer som tillhör de nationella minoriteterna men som inte är organiserade inom föreningslivet.

Viktigt är därför att beakta *hur* minoriteter ska nås för att ges möjlighet till inflytande i frågor som berör dem då ingen känd förening på regional nivå finns i Värmland. Möjligheter att nå nationella minoriteter för dialog och samråd bör därför ske på annat sätt. Inflytandeformerna bör med hänvisning till proposition 2017/18:199 också beaktas efter vad som är bäst i varje given situation.

Vid dialog- och samrådsinbjudan bör den utformas så att personer som tillhör en minoritet förstår inbjudan och kan delta.

Det framgår också av proposition 2017/18:199 att många personer är omedvetna om att de har rättigheter och vissa grupper är dessutom på grund av erfarenheter av diskriminering och förtryck tveksamma till att ge sig till känna. Efterfrågan kan dessutom antas bli påverkad av i vilken utsträckning de nationella minoriteterna och deras rättigheter synliggörs genom exempelvis information från verksamheten. I många fall kan bristande aktivitet från verksamheten göra att det synliga intresset från de nationella minoriteterna uteblir, något som kan leda till ett cirkelresonemang där efterlevnaden av de nationella minoriteternas rättigheter blir lidande. Med anledning av detta torde en tolkning kunna göras att det blir avgörande att i första led synliggöra information till de nationella minoriteterna om deras rättigheter och det allmännas ansvar för att sedan gå vidare med de inflytandeformer som är lämpliga baserat på ärendets art.

Åtgärd: Regionstyrelsen fortsätter att undersöka möjligheterna till dialog och samråd med nationella minoriteter.

Rekommendation: *Tillse att mål och riktlinjer tas fram utifrån lagstiftningens intentioner.*

Enligt lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk 5 b § ska kommuner och regioner anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete. Uppgifter om mål och riktlinjer som har antagits ska på begäran lämnas till den myndighet som har uppföljningsansvar.

Enligt regeringens proposition 2017/18:199 *en stärkt minoritetspolitik* anser regeringen att en skyldighet för kommuner och regioner att anta minoritetspolitiska mål och riktlinjer kan skapa en ökad medvetenhet om

Datum
2022-05-31

Diarienummer
RS/212622

minoritetspolitiken och ge en tydlig signal till samtliga kommuner och regioner att de berörs av lagstiftningen. Enbart själva arbetet med att ta fram målen och riktlinjerna kan antas leda till processer som ökar medvetenheten om minoritetspolitiken bland tjänstepersoner och politiker, exempelvis genom att olika förvaltningar involveras i att ta fram styrdokument. Vidare beskrivs i propositionen att kommuner och regioner i första hand bör sträva efter att integrera mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet i andra styrdokument om mänskliga rättigheter och demokratifrågor, exempelvis handlingsplaner.

Region Värmland ingår inte i ett så kallat förvaltningsområde, men omfattas av minoritetslagen vilket innebär att regionen ska anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete.

Åtgärd: Arbetet med mål och riktlinjer pågår och föreslås hanteras för beslut under hösten 2022.

Regionstyrelsen

Fredrik Larsson
Ordförande

Peter Bäckstrand
Regiondirektör